

Sammanfattning

Ett verkstadsföretag anlidade under sommaren 2004 fem litauiska arbetstagare för utförande av bl.a. vissa svetsarbeten, vilka ostridigt var sådana att primär förhandlingsskyldighet förelåg enligt 38 § medbestämmandelagen. Fråga om bolaget åsidosatte denna bestämmelse genom att anlita de fem arbetstagarna utan att dessförinnan ha tagit initiativ till förhandling.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2005-04-20
StockholmDom nr 46/05
Mål nr A 161/04**KÄRANDE**Svenska Metallindustriarbetareförbundet, 105 52 STOCKHOLM
Ombud: förbundsjuristen Bo Villner, samma adress**SVARANDE**1. Teknikarbetsgivarna, Box 5510, 114 85 STOCKHOLM
2. Vreten AB, 556278-1053, 541 94 SKÖVDE
Ombud för båda: jur. kand. Hanna Alsén, Teknikföretagens Service AB,
Box 5510, 114 85 STOCKHOLM**SAKEN**

åsidosättande av 38 § medbestämmandelagen

Mellan Teknikarbetsgivarna och Svenska Metallindustriarbetareförbundet gäller varandra i allmänhet avlösande kollektivavtal, det s.k. teknikavtalet. Vreten AB är genom medlemskap i Teknikarbetsgivarna bundet av teknikavtalet.

Bolaget, som bedriver verksamhet i Skövde, tillverkar jord- och skogsbruksmaskiner. Hos bolaget finns ett 30-tal anställda. Bolagets ägare och ställföreträdare, P.J. och B.A., är båda aktiva i bolagets verksamhet. P.J. är verkställande direktör i bolaget.

Bolaget anlidade under sommaren 2004 fem litauiska arbetstagare för arbete åt bolaget. Mellan parterna har uppkommit tvist huruvida bolaget innan det anlidade arbetskraften fullgjorde sin förhandlingsskyldighet enligt 38 § medbestämmandelagen. Parterna har förhandlat i tvisten utan att kunna enas.

Förbundet har väckt talan i Arbetsdomstolen och yrkat att domstolen skall förplikta bolaget att till förbundet utge allmänt skadestånd med 400 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 26 juli 2004 (dagen för delgivning av stämningen) till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt yrkandet. De har vitsordat den yrkade räntan.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Bolaget hade under år 2004 planer på att hyra in arbetskraft från de baltiska länderna efter det att dessa länder blivit EU-medlemmar den 1 maj samma år.

EU-inträdet underlättade möjligheterna för svenska företag att hyra in arbetskraft från Baltikum.

På begäran av P.J. medverkade J.G., klubbens dåvarande ordförande, och M.L., klubbens dåvarande vice ordförande, vid ett informellt möte den 10 maj 2004. Metallklubben kände dessförinnan inte till bolagets planer på inhyrning av arbetskraft. Vid mötet presenterade P.J. följande förslag, benämnt "ÖVERENSKOMMELSE".

Metallklubben vid Vreten AB samt Vreten AB har träffat överenskommelse om att företaget äger rätt nyttja s.k. bemanningsföretag för att tillgodose arbetskraftsbehov vid företagets produktion.

Bakgrunden ligger i svårigheten att finna kvalificerad yrkespersonal till Vreten.

De som då eventuellt kommer till företaget för att arbeta är då anställda av uppdragstagaren, varför Vreten AB, saknar insyn i uppdragstagarens bolag. Dessa bolag kan vara av såväl svensk som utländsk nationalitet, tillhörande Europeiska Unionen.

Denna överenskommelse gäller tills vidare och under förutsättning att vid VRETEN AB fast anställd personal EJ sägs upp på grund av arbetsbrist. Överenskommelsen träffad i enlighet med MBL:s regler.

Det av bolaget framlagda förslaget, som alltså innebar att bolaget skulle ha rätt att utnyttja bemanningsföretag närhelst man ville detta, diskuterades. Klubbrepresentanterna uppgav dock att de ville återkomma i frågan efter att ha närmare granskat förslaget. Det som diskuterades vid mötet var enbart förslaget till överenskommelse. Något annat avhandlades inte vid detta tillfälle.

J.G. kontaktade därefter ombudsmannen vid förbundets avdelning, L.A. De kom vid samtalet fram till att det för klubbens del inte var acceptabelt att skriva på överenskommelsen.

Den 11 maj 2004 meddelade J.G. P.J. klubbens inställning till förslaget.

P.J. kallade därefter, den 12 maj 2004, in J.G. och M.L. till kontoret och informerade om att det förhållandet att klubben hade valt att inte skriva på förslaget skulle få konsekvenser på så sätt att vissa arbetstidsöverenskommelser skulle sägas upp, att frivillig övertid skulle dras in, att de arbetstagare som var anställda på viss tid inte skulle få fortsätta arbeta m.m. Klubben ändrade dock inte sin inställning till bolagets förslag.

Bolaget meddelade därefter klubbrepresentanterna att det ville få till stånd ytterligare diskussioner. Den 14 maj 2004 ägde också ytterligare en överläggning mellan klubben och bolaget rum. Vid detta möte fördes protokoll. Av protokollet framgår att bolaget vid mötet framförde att övertalighet skulle uppstå i rådande organisation, att bolaget presenterade ett förslag till ny organisationsplan samt att Metallklubben meddelade att den inte satte tilltro till företagets uppgifter och att central förhandling påkallades i frågan.

Påföljande vecka erhöll J.G. en handling, benämnd ”Information till personal vid Vreten AB”, från P.J. med följande innehåll.

PERSONALINSKRÄNKNING VID VRETEN AB

Vreten AB har tvingats in i en situation där tidigare muntliga överenskommelser mellan företaget och metallklubben inte längre gäller, eftersom metallklubben gjort avsteg från tidigare överenskommelser.

Detta medför att företagets förutsättning för långsiktig överlevnad avsevärt försämrats. Till följd av detta tvingas företaget att skära ner fasta kostnader i verksamheten.

Företaget har haft för avsikt att ingå överenskommelse med Metall, där samtliga fast anställda vid Vreten AB, skulle försäkrats om fast arbete så länge entreprenadföretag verkade på Vreten AB. Således kunde ingen sägas upp på grund av arbetsbrist vid Vreten AB så länge personaluthyrningsföretag fanns representerade.

Vad som än sagts från Metall handlar det varken om lönedumpning eller personalinskränkningar till följd av dessa personaluthyrningsföretags närvaro. Vreten AB har som bekant kollektivavtal med Metall. Vreten AB kan ALDRIG acceptera att Metall har insyn i företagets inre affärsangelägenheter. Det har inte heller några andra företag accepterat, mig veterligen. Frågan är då om nästa steg är att företaget skall fråga Metall om var vi skall göra våra inköp?

Situationen som uppstått ger därför företaget svårigheter att nå lönsamhet. Därför kommer en del medarbetare att skiljas från sina tjänster.

Arbetsuppgifter som tidigare utförts på företaget kommer istället att inhandlas på entreprenad vid behov. Konsekvensen av detta blir att övertalighet uppstår i företagets nuvarande situation.

Företaget beklagar det inträffade men fråntar sig allt ansvar för det inträffade. Orsaken kan tillskrivas Metalls agerande.

En allmän oro uppstod därefter bland de anställda. Det gick rykten på företaget om att det skulle komma arbetstagare från andra länder. Den 28 eller den 29 maj 2004 anlände också fem litauiska arbetstagare till bolaget. Varken Metallklubben eller bolagets anställda visste vid tillfället vilket företag som arbetstagarna kom ifrån. Det framkom att de fem litauiska arbetstagarna skulle få arbeta med svetsning och andra förekommande arbetsuppgifter hos bolaget, men vad de skulle uppbära i lön var oklart.

Det företag som hade lånat ut de fem arbetstagarna var utländskt och var i förhållande till dessa arbetstagare inte bundet av något kollektivavtal. Metallklubben försökte ta reda på vilket företag det var fråga om, men detta visade sig vara besvärligt. Det var först efter en skriftlig framställning som bolaget lämnade klubben närmare uppgifter i en handling daterad den 8 juni 2004. I handlingen angavs att det var fråga om ett företag som hette Onuris. Vidare angavs företagets adress samt kontaktperson och verkställande direktör. Vidare angavs beträffande de fem arbetstagarna att det på grund av säkerhetsskäl inte lämnades några uppgifter, eftersom det kunde antas att

dessa personers familjer kunde bli utsatta för olagliga påtryckningar i hemlandet.

Förbundet försökte på olika sätt komma i kontakt med företaget och dess kontaktpersoner i syfte att träffa kollektivavtal, men lyckades inte. Så småningom meddelades dock att Onuris hade fått tillfälligt medlemskap i Teknikarbetsgivarna. Förbundet har fått uppgift om att de fem arbetstagarernas löner uppgick till 38 kr i timmen. Övriga villkor är inte kända för förbundet. Bolaget lär dock ha bistått arbetstagarerna bl.a. genom att tillhandahålla livsmedel.

Bolaget har sedan maj 2004 i stort sett fortlöpande anlitat minst fem arbetstagare från Onuris. För närvarande anlitar bolaget åtta arbetstagare. Talan i målet avser anlitaandet av fem arbetstagare från slutet av maj t.o.m. utgången av augusti 2004.

Det anförda innebär sammanfattningsvis följande. Bolaget önskade träffa en överenskommelse med Metallklubben om att slippa förhandlingsskyldigheten. När bolaget inte lyckades med att träffa en sådan överenskommelse försökte bolaget, under hot om uppsägningar, förmå klubben att skriva under överenskommelsen. Bolaget har därefter, när inte heller det lyckades, hyrt in arbetskraft från Litauen samt har därvid medvetet i strid med 38 § medbestämmandelagen underlåtit att först förhandla med klubben om åtgärden. Det som förekom den 10 maj 2004 utgjorde nämligen ingen förhandling. Bolaget kallade klubbrepresentanterna till sammanträde utan att ens klargöra vad som skulle diskuteras, och vid sammanträdet lämnades inga uppgifter om det litauiska företaget. Det har framkommit att det i fråga om de anlitate litauiska arbetarna saknades kollektivavtal och att deras lönenivå var låg. Det kan antas att inte heller deras övriga anställningsvillkor överensstämmer med vad som är normalt på den svenska arbetsmarknaden. Omständigheterna var sådana att förbundet mycket väl hade kunnat utnyttja sin vetorätt enligt 39 § medbestämmandelagen. Mot den bakgrunden har bolaget på ett graverande sätt brutit mot 38 § medbestämmandelagen. Det av förbundet yrkade skadeståndsbeloppet skall ses mot bakgrund av uttalandena i förarbetena till medbestämmandelagen om att det inte skall löna sig att åsidosätta reglerna om förhandlingsskyldighet.

Arbetsgivarparterna

Sedan lång tid tillbaka har bolaget och Metallklubben skött förhandlingsfrågor på ett informellt sätt. P.J. och J.G. har oftast klarat av förhandlingsfrågor genom informella samtal, antingen i verkstaden eller på P.J:s kontor. Endast i undantagsfall har förhandlingar föregåtts av skriftliga framställningar om förhandling. Protokoll har upprättats endast vid några enstaka tillfällen då bolaget och Metallklubben har förhandlat om löner. I övrigt har det inte upprättats protokoll vid MBL-förhandlingar. Vidare har bolaget under lång tid hyrt in personal från närbelägna bemanningsföretag och entreprenörer inom samma bransch. Dessa inhyrningar har skett efter informella samtal vid vilka P.J. talade med J.G. för att höra om det fanns några invändningar mot inhyrningen respektive entreprenaden.

Det är riktigt att bolaget under sommaren 2004 hyrde in arbetstagare från det litauiska bemanningsföretaget Onuris. Tanken på att hyra in personal från detta företag var inte ny. Bolaget hade redan under år 2003 fått kontakt med företrädare för Onuris genom en av bolagets anställda, som hade kontakter i Litauen. Bolaget var i behov av kvalificerade svetsarbetare. Dessutom var det önskvärt för bolaget att sänka sina kostnader. Bolaget erbjöd fem svetsarbetare från Onuris att komma hit och arbeta för bolaget. Eftersom Litauen då inte var EU-medlem krävdes emellertid att arbetstagarna erhöll uppehålls- och arbetstillstånd för att de skulle kunna komma hit och arbeta. Förbundet, som var remissinstans i denna process, avstyrkte ansökningarna eftersom Onuris inte ville teckna kollektivavtal. De blanketter avseende arbetsplatserbjudanden som låg till grund för ansökningarna om uppehålls- och arbetstillstånd hade undertecknats av J.G. i egenskap av företrädare för Metallklubben. Ansökningarna hade även föregåtts av en diskussion mellan P.J. och J.G., varvid P.J. informerade J.G. om bl.a. den tilltänkta åtgärden att hyra in svetsare från Litauen, vilket bolag som skulle anlitas, vilket arbete som avsågs, hur länge inhyrningen skulle vara o.s.v. Under hösten 2003 stod det klart att de fem litauiska arbetstagarna inte hade beviljats uppehålls- och arbetstillstånd. Denna tanke om att hyra in arbetskraft från Litauen levde dock kvar. P.J. följde noga utvecklingen i fråga om vilka länder som stod på tur att bli EU-medlemmar och vilka övergångsbestämmelser som därvid skulle gälla samt talade med J.G. om detta.

Under våren 2004 konkretiserades planerna på att anlita arbetstagare från Onuris på nytt. Planerna avsåg samma slags arbeten och en lika lång tidsperiod som under hösten 2003. Vid flera tillfällen diskuterade P.J. inhyrningsfrågan med klubbordföranden J.G. P.J. och J.G. talade därvid även i allmänna ordalag om hur framtida inhyrningar skulle kunna hanteras. Vid dessa samtal uppfattade P.J. det som att han och J.G. var överens om såväl den aktuella inhyrningen av de fem litauiska arbetstagarna som framtida inhyrning av arbetskraft.

P.J. kallade Metallklubben till en förhandling den 10 maj 2004 enligt 38 § medbestämmandelagen i frågan om anlitage av det litauiska bemanningsföretaget Onuris under sommaren 2004. Inför förhandlingen upprättades det av förbundet angivna förslaget till överenskommelse utifrån vad P.J. uppfattade att han och J.G. redan tidigare varit överens om. Vid förhandlingen den 10 maj deltog till skillnad från tidigare förhandlingar mellan bolaget och klubben sammanlagt fyra personer, nämligen bolagsrepresentanterna P.J. och B.A. samt klubbrepresentanterna J.G. och M.L. Förhandlingen varade i 30-40 minuter. P.J. och B.A. presenterade därvid bolagets förslag om anlitage av det litauiska bemanningsföretaget Onuris. Tanken var att fem arbetstagare skulle hyras in. Av dessa skulle fyra utföra svetsarbeten och den femte skulle utföra monteringsarbeten. Härigenom skulle de mer kvalificerade och omväxlande svetsarbetena förbehållas bolagets anställda. Vid mötet den 10 maj redogjorde bolagsrepresentanterna även för bakgrunden till den föreslagna åtgärden. P.J. och B.A. informerade därvid klubbrepresentanterna om att det var svårt att få tag på kvalificerad svetspersonal i trakten. De anförde också att bolaget liksom andra företag i samma bransch var utsatt för mycket hård konkurrens från låglöneländer, att bolaget hade lönsamhetsproblem, att bolaget ville slippa flytta sin verksamhet

till t.ex. Baltikum och i stället skapa en möjlighet att anlita det litauiska bemanningsföretaget samt att bolaget avsåg att i första hand avsluta pågående inhyrningar för att så långt som möjligt undvika att säga upp den tillsvidareanställda personalen. Den av bolaget föreslagna överenskommelsen innebar en sorts anställningsgaranti för bolagets anställda. Såväl P.J. som B.A. uppfattade det som att bolaget och klubben var överens om den kommande inhyrningen. Vid mötet stod det dock klart att klubbrepresentanterna, för säkerhets skull, ville kontakta Metallavdelningen beträffande det skriftliga förslaget till överenskommelse. Något protokoll upprättades inte vid förhandlingen.

Ett par dagar efter mötet återkom klubbrepresentanterna till P.J. med beskedet att klubben ansåg att överenskommelsen innebar lönedumpning. De klargjorde att klubben inte ville medverka till detta genom att skriva under överenskommelsen.

Det stod därmed klart för bolaget att dess lönsamhetsproblem skulle kvarstå. P.J. kallade därför Metallklubben till en förhandling den 14 maj 2004 enligt 11 § medbestämmandelagen angående driftsinskränkning och omorganisation. Denna förhandling var under rådande förhållanden nödvändig och utgjorde alltså inte någon påtryckningsåtgärd från bolagets sida.

I slutet av april 2004 hölls en central förhandling rörande viss anställningsfråga. Vid detta tillfälle fick såväl bolaget som Metallklubben påpekanden från de centrala parterna om att bolaget och klubben borde dokumentera sina överenskommelser skriftligen. Eftersom ingen av de berörda hade någon vana vid att skriva protokoll vid lokala förhandlingar och klubben inte heller begärde detta upprättades inte något protokoll vid förhandlingen den 10 maj 2004. Däremot upprättades som nämnts ett protokoll vid förhandlingen den 14 maj 2004 sedan klubben framställt en begäran om detta hos P.J.

Sammanfattningsvis anser bolaget att det har uppfyllt sina skyldigheter enligt 38 § medbestämmandelagen i frågan om inhyrning av de fem litauiska arbetstagarna. Om Arbetsdomstolen skulle finna att så inte har varit fallet bör det dock vid skadeståndsprövningen beaktas att det vid bolaget rådde en tradition som innebar att förhandlingar mellan bolaget och klubben genomfördes på ett informellt sätt. Vidare bör beaktas följande. Bolaget utgick ifrån att bolaget och klubben den 10 maj 2004 hade träffat en överenskommelse i frågan om inhyrning. Sedan bolaget hade fått klart för sig att det fanns en motsättning i fråga om såväl den aktuella som den framtida inhyrningen av arbetstagare väntade bolaget med att hyra in de fem litauiska arbetstagarna till dess att tvåveckorsfristen för påkallande av central förhandling hade löpt ut. Någon oenighet kunde inte anses föreligga i frågan sedan fristen hade löpt ut. Vid angivna förhållanden skall ett eventuellt skadestånd jämkas till noll.

Förbundet

Det är riktigt att bolaget under år 2003 hade tillkännagivit att det ville använda sig av arbetstagare från Baltikum. Att företaget Onuris därvid skulle ha diskuterats med Metallklubben stämmer dock inte. I den av arbetsgivarparterna åberopade handlingen som är benämnd "Arbetserbjudande" fanns Onuris namn inte angivet. Det var först den 8 juni 2004, dvs. när Metallklubben erhöll ett brev från P.J., som klubben fick kännedom om Onuris.

Eftersom någon förhandling enligt 38 § medbestämmandelagen inte har ägt rum i frågan om inhyrning av de fem litauiska arbetstagarna har förbundet inte försuttit någon tvåveckorsfrist, under vilken central förhandling i frågan skulle ha påkallats.

När förbundet fick kännedom om att inhyrningen av de fem litauiska arbetstagarna hade verkställts togs även denna fråga upp vid den centrala förhandling som kom att äga rum i frågan om driftsinskränkning och omorganisation.

Domskäl

Bolaget anlidade under sommaren 2004 fem litauiska arbetstagare för utförande av bl.a. vissa svetsarbeten, vilka arbeten ostridigt var sådana att primär förhandlingsskyldighet förelåg enligt 38 § medbestämmandelagen. Tvisten i målet gäller i huvudsak frågan om bolaget åsidosatte denna bestämmelse genom att anlita de fem arbetstagarna utan att dessförinnan ha tagit initiativ till förhandling.

Utredningen i målet

Arbetsdomstolen har hållit huvudförhandling i målet. Vid denna har på förbundets begäran hållits vittnesförhör med Metallklubbens tidigare ordförande J.G. och klubbens tidigare vice ordförande M.L. På arbetsgivarparternas begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med bolagets ägare och verkställande direktör P.J. och med styrelseledamoten i bolaget B.A. På arbetsgivarparternas begäran har också hållits vittnesförhör med den vid bolaget anställda P.B. Parterna har även åberopat viss skriftlig bevisning.

Något om den rättsliga bakgrunden

Av 38 § första stycket medbestämmandelagen följer att en arbetsgivare, innan arbetsgivaren beslutar att låta någon utföra visst arbete för hans räkning eller i hans verksamhet utan att denne därvid skall vara arbetstagare hos honom, på eget initiativ skall förhandla med den arbetstagarorganisation i förhållande till vilken han är bunden av kollektivavtal för sådant arbete. Vidare gäller enligt bestämmelsen att arbetsgivaren vid förhandlingen är skyldig att lämna den information om det tilltänkta arbetet som arbetstagarorganisationen behöver för att kunna ta ställning i förhandlingsfrågan. Av 38 § tredje stycket medbestämmandelagen, jämförd med 14 § samma lag, följer vidare att förhandlingsskyldigheten skall fullgöras med i första hand den lokala arbetstagarorganisationen.

Enligt bestämmelserna i 15 och 16 §§ medbestämmandelagen gäller bl.a. följande i fråga om förhandlingars påkallande och genomförande. Part som vill förhandla skall göra framställning hos motparten om förhandling. Om motparten begär det skall framställningen vara skriftlig och ange den fråga om vilken förhandling påkallas. Förhandlingsskyldig part skall själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingsammansättningsmöte och, om det behövs, lägga fram motiverat förslag till lösning av den fråga om förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja annan form för förhandling än sammansättningsmöte.

Viktiga rättsverkningar är knutna till förhandlingsinstitutet och det finns därför ett starkt intresse av att kunna skilja förhandlingar från andra mer informella meningsutbyten som förekommer mellan parter på arbetsmarknaden. I enlighet därmed har i praxis vissa krav uppställts på både förhandlingsframställans utformning och sättet för förhandlingens genomförande (se t.ex. avgörandena 1975 nr 44, 1978 nr 65 och 157). Det har ansetts vara väsentligt att den som påkallar förhandling gör klart för motparten att det är fråga om en förhandling i rättslig mening och vad denna skall avse. Därigenom bereds den med vilken förhandling påkallas tillfälle att förbereda sig, att ta ställning till tvistefrågan och att utse lämplig förhandlare m.m. Ett sammansättningsmöte som hålls utan att någon förhandlingsframställning dessförinnan lämnats kan trots detta betraktas som en förhandling, men det förutsätts då att parterna i efterhand har enats om att betrakta överläggningarna som förhandlingar.

Har bolaget genomfört en förhandling med Metallklubben inför den aktuella inhyrningen av arbetskraft?

Den avgörande frågeställningen i målet är om det som förekom mellan bolagets och verkstadsklubbens företrädare den 10 maj 2004 utgjorde en förhandling i medbestämmandelagens mening. Enligt arbetsgivarparternas mening skall händelseförloppet den dagen bedömas mot bakgrund av tidigare kontakter i frågan, vilka enligt arbetsgivarparternas mening innebar att klubbrepresentanterna var väl insatta i bolagets önskemål alltsedan hösten 2003 om att hyra in personal från ett litauiskt bemanningsföretag. Från förbundets sida har bestritts att det från bolagets sida tidigare hade lämnats någon konkret information eller liknande som innebar att klubbrepresentanterna i någon utsträckning var införstådda med bolagets önskemål. Enligt Arbetsdomstolens mening har det genom utredningen i målet inte styrkts att det före det som inträffade i maj 2004 förekom något mellan de lokala parterna som bör tillmätas omedelbar betydelse för bedömningen av tvistefrågan. Det avgörande blir alltså vad som inträffade den 10 maj 2004, då det ostridigt förekom ett sammansättningsmöte mellan bolagets och verkstadsklubbens företrädare.

De som medverkade vid sammansättningsmötet den 10 maj 2004 var på bolagets sida P.J. och B.A. och på klubbens sida J.G. och M.L. P.J. har uppgett att han en eller två dagar före den 10 maj muntligen kallade klubbrepresentanterna till samtal om inhyrning av fem litauiska svetsare, troligen utan att klart ange att det var fråga om en förhandling. J.G. har inför domstolen uppgett att han kallades till mötet först den 10 maj, alltså samma dag som mötet skulle äga rum, och att det därvid inte angavs vad som skulle diskuteras. Enligt P.J. och B.A. pågick diskussionen vid mötet under 30-40 minuter, varvid det lämnades ganska utförlig information om det litauiska företaget Onuris och om de fem

arbetstagare hos detta företag som bolaget avsåg att hyra in under tre månader. J.G. och M.L. har däremot uppgett att diskussionen pågick under endast 15-20 minuter och att den bara gällde det förslag till överenskommelse som bolaget lade fram och som de inte hade möjlighet att ta ställning till utan att först tala med någon företrädare för förbundets avdelning.

Av det anförda framgår att uppgifterna om vad som förekom inför mötet den 10 maj 2004 går isär. Det synes dock stå klart att P.J. då han kallade till mötet inte gjorde klart att det var fråga om en förhandling. Det kan vidare inte anses visat i målet att han gjorde klart vilken fråga som skulle diskuteras. Av detta följer att P.J:s kallelse inte kan anses ha utgjort någon förhandlingsframställan i egentlig mening. Detta innebar att klubbens företrädare inte gavs någon egentlig möjlighet att förbereda sig inför mötet.

Även de vid förhören lämnade uppgifterna om vad som faktiskt diskuterades under mötet är som framgått motstridiga. Det förefaller enligt domstolens mening visserligen troligt att frågan om inhyrning av arbetskraft i varje fall berördes vid mötet. Det är dock inte visat att det lämnades någon närmare information om de fem litauiska arbetarna eller deras litauiske arbetsgivare, företaget Onuris. Det är alltså inte klarlagt att bolaget lämnade den information om det tilltänkta arbetet som klubben skulle ha behövt för att kunna ta ställning i den aktuella frågan. Det kan anmärkas att det vid mötet ostridigt inte fördes något protokoll som hade kunnat utvisa vilka frågor som diskuterades. Ett sådant protokoll hade för övrigt kunnat utvisa även att bolagets och klubbens företrädare trots avsaknaden av en tidigare förhandlingsframställan betraktade diskussionen som en förhandling.

Arbetsgivarparterna har som domstolen uppfattat saken gjort gällande att parterna vid mötet enades i fråga om inhyrning av arbetskraft i enlighet med den överenskommelse som lades fram från bolagets sida. Det framgår emellertid klart av utredningen att klubbens representanter vid mötet förklarade att de inte var beredda att ta ställning till bolagets förslag. Det är ostridigt att de några dagar senare klargjorde för bolaget att förslaget inte accepterades. Vad arbetsgivarparterna har anfört i denna del kan domstolen därför inte godta.

Arbetsdomstolen finner sammanfattningsvis att mötet den 10 maj 2004 inte kan betraktas som en förhandling i medbestämmandelagens mening. Detta innebär att bolaget inte uppfyllde sin skyldighet enligt 38 § medbestämmandelagen att förhandla med klubben före anlitandet av de fem litauiska arbetarna.

Bestämmande av det allmänna skadeståndet

Med hänsyn till vikten av att arbetstagar sidan ges möjligheter att få insyn i och kontroll över arbetsgivarens anlitande av utomstående arbetskraft bör en arbetsgivares försummelse att iaktta förhandlingsskyldigheten normalt betraktas som ett allvarligt brott mot lagen. I fall då omständigheterna är sådana att det måste antas att arbetstagarorganisationen – om förhandlingsskyldigheten inte hade åsidosatts – skulle ha inlagt veto mot det sätt på vilket arbetsgivaren faktiskt har anlitat ej anställd arbetskraft, bör detta inverka höjande på skadeståndet (prop. 1975/76:105 bilaga 1 s. 317). I det aktuella fallet kan det på grundval av utredningen i målet inte anses ha blivit klarlagt att ett veto från förbundets sida skulle ha varit rättsligt befogat. Däremot står det klart att omfattningen av det arbete som avsågs med inhyrningen inte var oväsentlig i förhållande till storleken av bolagets verksamhet. Arbetsdomstolen anser mot bakgrund av det anförda att bolagets åsidosättande av förhandlingsskyldigheten i och för sig utgjorde ett allvarligt brott mot medbestämmandelagen. Enligt domstolens mening bör dock vid skadeståndsprövningen också beaktas att det hos bolaget enligt vad som är ostridigt i målet tidigare hade förekommit att förhandlingskontakterna åtminstone i vissa fall sköttes på ett informellt sätt utan invändning från klubben. Denna omständighet bör enligt domstolens mening kunna beaktas även om det i de tidigare fallen synes ha varit fråga enbart om anlitande av ett annat svenskt företag som entreprenör och alltså inte om inlåning av arbetskraft. Det bör för tydlighetens skull tilläggas att den nu angivna omständigheten inte betyder att de lokala parterna kan anses ha enats om någon annan procedur än den som följer av 38 § medbestämmandelagen.

Mot bakgrund av det anförda anser Arbetsdomstolen att det allmänna skadeståndet bör bestämmas till 60 000 kr.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet skall arbetsgivarparterna förpliktas att utge ersättning för förbundets rättegångskostnader. Det av förbundet yrkade beloppet har vitsordats som skäligt av arbetsgivarparterna.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar Vreten AB att till Svenska Metallindustriarbetareförbundet utge allmänt skadestånd med sextiotusen (60 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 26 juli 2004 till dess betalning sker.

2. Arbetsdomstolen förpliktar Teknikarbetsgivarna och Vreten AB att med hälften vardera till Svenska Metallindustriarbetareförbundet utge ersättning för rättegångskostnader med femtioåttatusenfemhundranitton (58 519) kr, varav 50 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Dag Ekman, Inga Jerkeman, Claes Frankhammar, Ulf Perbeck, Erland Olauson och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Lars Brandt